

بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار مسئولان قضائی کشور - 5 / تیر / 1387

بسم الله الرحمن الرحيم

خوش آمد عرض میکنیم به برادران و خواهران عزیز؛ هم مسئولان محترم قوه ی قضائیه، هم خانواده های عزیز و صبور شهدای عالیقدر هفتم تیر.

این خود يك نکته ای است که روز قوه ی قضائیه یا هفته ی قوه ی قضائیه با نام و یاد يك شهادت بزرگ معرفی میشود؛ شهادت برجستگانی از نظام جمهوری اسلامی، که در میان آنها شخصیت برجسته ی شهید عزیز مرحوم آیت الله بهشتی و برخی دیگر از مسئولان قوه ی قضائیه و نیز قوای دیگر حضور داشتند. فکر خوبی شد که سالگرد گزارش قوه ی قضائیه منطبق شود با سالگرد یادآوری این شهادت بزرگ. این شهادتها پشتوانه ی حرکت ملت است. حادثه ی هفتم تیر و شهادت شهید مظلوم مرحوم دکتر بهشتی و دیگر یارانش يك مقطعی برای حرکت عظیم انقلاب به سمت هدفهای خود شد، بعد از آن که میخواستند این حرکت را به طرفهای دیگر منحرف کنند.

این شهادتها پشتوانه است؛ پشتوانه ی حرکت است. لذا ما در حرکت خودمان، در مسئولیتهای خودمان همیشه بایستی به یاد این فداکاری های بزرگ باشیم و بدانیم که اگر ما امروز در بخش قضائی کشور یا در قوه ی مجریه یا در بخش قانونگذاری یا در سایر دستگاههای کشور توان و فرصت خدمت به نظام جمهوری اسلامی و ملت ایران را داریم، این به برکت آن شهادتهاست؛ این در سایه آن فداکاری هاست. بدانیم که آنچه امروز در دست ماست، آسان به دست نیامده است؛ جانهای عزیزی فدا شدند، انسانهای بزرگی فداکاری کردند، خونهای گرانبهائی بر زمین ریخته است که این نظام به پشتیبانی آنها توانسته است روز به روز بر اقتدار خود بیفزاید. این مسئولیتهای ما، این توانائی کار و این فرصتها را قدر بدانیم و کار کنیم. لذا تقارن این دو مناسبت را من تقارن شایسته ای می بینم و به روح مطهر شهدای هفتم تیر (رضوان الله تعالی علیهم) و همچنین همه ی شهدای عزیز اسلام و انقلاب و دوران دفاع مقدس از صمیم قلب درود میفرستیم و از خدا میخواهیم که ما را توفیق دهد که بتوانیم در راه آنها حرکت کنیم، در جهت آنها اقدام کنیم و قیام کنیم. این چیزی است که باید دائماً در ذهن ما باشد.

در باب قوه ی قضائیه مطالب زیادی تاکنون ما عرض کردیم، مسئولان محترم قوه و صاحبان نظران گوناگون بیان کردند؛ هم در اهمیت این قوه ی شریف و مؤثر، هم در مشکلاتی که پیمودن این راه بدرستی با آن مشکلات مواجه است، هم در راههای علاجی که در سر راه این کار بزرگ میتوان فکر کرد و اندیشید و از آنها برای رفع مشکلات استفاده کرد. آنچه مهم است این است که ما ببینیم دستگاه قضائی نظام اسلامی برای چیست و توقع از آن چیست؟ این را همیشه مقایسه کنیم با آن جایی که خود ما قرار داریم؛ پیشرفتهای ما، کارهای نوی که انجام میگیرد، اقدامات خوب و مؤثری که انجام میگیرد و ما را يك قدم جلو میبرد، با آن میزان نیاز و توقعی که از ما در این قوه وجود دارد، سنجیده شود. این دائم باید در نظر ما باشد؛ یعنی قانع نشویم. خوشبختانه در این سالها اقدامات خوبی در قوه ی قضائیه انجام گرفته است؛ کارهای بزرگی، کارهای مهمی؛ برخی از این اقدامات، کاملاً زیربنائی و مؤثر و نوید دهنده ی پیشرفتهای خوبی ان شاءالله در آینده است. دیروز هم رئیس محترم قوه ی قضائیه يك جزوه ای لطف کردند که در آن سرفصلهای متعددی از اقداماتی که قوه ی قضائیه در سالهای اخیر - در پی اعلان سیاستهای کلی این قوه و برنامه ی دوم توسعه ی قوه ی قضائیه - شروع کرده است، بود. کارها، کارهای باارزش و باعظمتی است.

يك نکته این است که این کارها را باید استمرار دهیم تا به نهایت برسد. یکی از عیوبی که در طبیعت اغلب انسانها

کما بیش وجود دارد، این است که با عطش، خود را به یک حرکتی، به یک کاری میرسانند، اندکی که این عطش فرو نشست، از استمرار و تداوم کار باز میمانند. این نباید اتفاق بیفتد. فرض بفرمائید که همین مجتمع کردن پرونده های قدیمی و متراکم کردن رایانه ای معلومات موجود در دستگاه قضائی، یا آنچه که امروز وجود دارد: مراجعات، حل و فصلها، قوانینی که مرجع احکام هست، خود احکام، اینها را تدوین کنند، رایانه ای کنند، در دسترس قرار دهند، سهل الوصول و سهل التناول کنند. شروع این برنامه، کار مبارکی است؛ لیکن اثربخشی آن وقتی است که تا تاء تمت این برنامه طی شود. اگر پنجاه درصد، شصت درصد پیش برود و به آخر نرسد، مثل کار نشده است. باید تا آخر برود. یا فرض بفرمائید اقداماتی که در زمینه ی مسائل گوناگون قوه وجود دارد: مسئله ی کوتاه کردن دوران بازرسی ها و بازرسی ها یا رسیدگی به پرونده یا اتقان احکام یا مسئله ی زندانها و این قبیل چیزهائی که جزو مسائل مهمه ی قوه ی قضائیه است و برای اینها تدابیری اندیشیده شده که تدابیر خوبی است، بسیاری از اینها شروع هم شده است، منتها بایستی تا آخر طی شود. آنچه مهم است، تداوم کار و پیوسته کردن کار است. این یک نکته که دستگاههای مختلف قوه ی قضائیه، دستگاههای مترتب طولی یا دستگاههائی که در عرض هم مشغول کار هستند، به این نکته باید توجه کنند که کارها نیمه کاره نباید بماند؛ باید تا رسیدن به نتایج اصلی دنبال شود.

یک نکته ی دیگر در کنار این، عبارت است از این که ما - یعنی مجموعه ی قوه ی قضائیه - همه ی این فعالیتهای را برای این انجام میدهم که قوه ی قضائیه بتواند جایگاه شایسته و سزاوار خود را در جامعه ی اسلامی، در عمل مردم، در واقعیت زندگی، در ذهن مردم پیدا کند - که من در سالهای گذشته به این اشاره کردم، یا شاید مفصلاً در بعضی از سالها درباره اش صحبت کردیم - مردم در کنار قوه ی قضائیه احساس امنیت کنند. من یک بار عرض کردم، غایت مطلوب برای قوه ی قضائیه در عرصه ی عملی این است که وضع قوه ی قضائیه به آنجا برسد که هر کسی در کشور، در جامعه ی اسلامی احساس کرد که کسی میخواهد به او ظلم کند یا کسی به او ظلمی کرده است، تعدی ای کرده است، دلخوش باشد به اینکه به قوه ی قضائیه مراجعه میکنم و مشکل را برطرف میکنم. این احساس باید در مردم به وجود بیاید. همه احساس کنند که با مراجعه ی به قوه ی قضائیه به حق خودشان میرسند. این حالت باید در جامعه ی اسلامی به وجود بیاید.

اگر در حل و فصل قضائیه که به قوه ی قضائیه مراجعه میشود، مثلاً هشتاد درصد - ولو نه صد درصد - هم اینجور باشد که با رسیدگی دقیق، قاطع و عادلانه کار انجام بگیرد، این احساس تا حدود زیادی در مردم به وجود خواهد آمد که احساس کنند قوه قضائیه ملجأ آنهاست. این احساس باید به مردم دست دهد؛ یعنی مردم بفهمند که قوه ی قضائیه متکفل استقرار عدالت است؛ این باید حاصل شود. همه ی این مقدمات برای این است که این حالت در جامعه به وجود بیاید. اگر ما تدابیری اندیشیدیم، زحمتی کشیدیم، لیکن دیدیم این حالت ملجأ و پناه بودن در ذهنیت عمومی جامعه ی ما به وجود نیامد، باید بدانیم یک جای کار عیب دارد، آن را باید بگردیم پیدا کنیم، مشکل را برطرف کنیم. این آن چیزی است که معیار و ملاک عمل باید باشد و همه باید تلاش کنند. این البته به عناصر مؤمن و کارآمد و باسواد احتیاج دارد که بحمدالله در قوه ی قضائیه، ما از این قبیل عناصر بسیار داریم؛ انسانهای دلسوز، مؤمن، عالم، علاقه مند به کار، وظیفه شناس در قوه ی قضائیه بحمدالله در سطوح مختلف کم نیستند.

امروز خوشبختانه قوه ی قضائیه با مدیریت و ریاست جناب آقای شاهرودی - عالم، مجتهد، فاضل، مسلط بر مبانی و مباحث - اداره میشود؛ این فرصت خیلی خوبی است. وجود یک چنین افرادی و شخصیتهای برجسته در درون قوه ی قضائیه، فرصتهای خوبی است.

اگر قانون کم داریم، باید این قانون تأمین شود؛ اگر دستگاههای گوناگونی که از ظرفیتهای آنها استفاده نشده، وجود دارد، بایستی این ظرفیتهای مورد استفاده قرار بگیرد. در سال گذشته با همفکری و کمک ایشان یک هیأتی برای بررسی

ارتقاء قوه ی قضائیه درست شد که ایشان حکم دادند و چند نفر از برادران خوب رفتند در قوه ی قضائیه مطالعه کردند، برای اینکه راههای ارتقاء قوه ی قضائیه و موانع آن را پیدا کنند؛ گزارش بسیار خوبی هم تهیه کردند، به ایشان دادند، یک نسخه هم به ما دادند؛ راهکارهای بسیار خوبی ارائه شده بود. بنده چند نکته را در تعقیب آن راهکارها تأکید کردم که یکی همین بود که ما ارزیابی کنیم، ببینیم در تحقق سیاستهای کلی چقدر پیشرفت داشتیم. این آن کاری است که در قوه ی قضائیه باید انجام بگیرد. ما سیاستهای خوبی، سیاستهای کلی مناسبی برای قوه ی قضائیه تصویب کردیم که عمدتاً پیشنهادهای خود قوه ی قضائیه بود و برای مشورت به مجمع تشخیص مصلحت فرستاده شد و بعد هم ابلاغ و اعلام شد؛ سیاستهای خیلی خوبی است. ما دائم باید رصد کنیم، ببینیم این سیاستها چقدر تحقق پیدا کرده است؛ این معیار و شاخص حرکت است. ببینیم از این سیاستهای کلی که اهداف مقطعی قوه قضائیه است، چه مقدار تحقق پیدا کرده است؟ ما کجا قرار داریم؟ این ارزیابی و تقویم درست حرکت به ما کمک میکند. گاهی انسان خیال میکند از این راهی که صد کیلومتر است، مثلاً شصت کیلومتر، هفتاد کیلومتر را طی کرده است، وقت هم که هست، انسان میگوید پس بنشینیم استراحت کنیم؛ چائی ای بخوریم. اگر کیلومترشمار درست کار کند، انسان نگاه میکند، می بیند نه، شصت کیلومتر نیامدیم، مثلاً فرض کنید بیست کیلومتر، پانزده کیلومتر آمده ایم. وقتی فهمیدیم که این مقدار راه را طی کردیم، بیشتر طی نکردیم، طبعاً سرعت را اضافه خواهیم کرد، از توقف در بین راه پرهیز میکنیم. لذا اینی که ما در کجای بزرگراه رسیدن به اهداف آن سیاستها قرار داریم، این خیلی مهم است؛ این را ما به عنوان یکی از اولویتهای قوه ی قضائیه خواسته ایم؛ بخصوص مسئله اطاله دادرسی، بخصوص در پرونده های مهم و از جمله پرونده های مهم مفاسد اقتصادی.

بنده در پرونده های مفاسد اقتصادی معتقد به جنجال و هیاهو نیستم، لیکن معتقد به سرعت و قاطعیت در کار هستیم. سرعت غیر از عجله است؛ سرعت عمل با شتابزدگی و عجله تفاوت میکند. این پرونده هایی که مورد توجه مردم است - که من حالا اشاره ای در اهمیت این مسئله عرض خواهم کرد - بالخصوص و در عموم پرونده ها، مسئله ی اطاله ی دادرسی بایستی مورد توجه قرار بگیرد. البته در گزارشهایی که داده شده، خوشبختانه این هم هست که از طول مدت گردش کار پرونده مقداری کم شده است، لیکن این با آنچه که «باید» مقایسه شود، نه با آنچه که «بوده»، تا ببینیم ما در کجا هستیم و چقدر دیگر باید کار کنیم تا بتوانیم به آن نقطه ی مطلوب برسیم.

یک نکته دیگری که از اولویتهاست، بنده سفارش کردم، یادداشت کردم و فرستادم، مسئله ی اتقان احکام و نقضهای مکرر است که من سال گذشته هم در اینجا، در همین جلسه این را مطرح کردم. احکام دادگاههای بدوی - چه در دادگاههای تجدید نظر، چه در دیوان عالی - نقض شدنش باید به حداقل برسد؛ یعنی اتقان احکام جوری باشد که این احکام کمتر قابل نقض باشد. اگر ما دیدیم درصد غیر قابل قبولی از این احکام نقض میشود، باید بدانیم اینجا نقطه ی اشکال است. این هم جزو اولویتهاست.

نکته ی دیگر، مسئله ی حل مشکلات زندانهاست. خیلی مسئله را باید جدی گرفت. البته سیاست حبس زدائی - که جزو سیاستهای رئیس محترم قوه بوده است و جزو این کارهایی است که تصمیم گیری شده و اقدام شده است - بسیار کار خوبی است؛ لیکن به هر حال وجود حبس و وجود زندان یک واقعیتی است. بایستی مدیریت ما در امر زندان جوری باشد که زندان به معنای واقعی کلمه آموزشگاه نیکی ها شود. اینها را باید جزو کارهای بزرگ شمرد؛ جزو مسائل مهم به حساب آورد. اینها چیزهایی است که به خود قوه ی قضائیه ارتباط پیدا میکند. مدیریتهای مربوطه بایستی حداکثر تلاش را برای این مسئله بکنند. البته در زمینه ی کم کردن تعداد زندانی ها با عفو و مرخصی، که این هم مباحث طولانی ای دارد، ما، موضوع را با مسئولین محترم قوه و با رئیس محترم قوه در میان گذاشتیم، میگذاریم، بحث میشود؛ به هر حال بایست برای این کارها راه علاج حقیقی پیدا کرد. این جزو آن اولویتهایی است که در زمینه ی ارتقاء قوه ی قضائیه به نظر رسید و گفته شد.

یکی هم مسئله ی ظرفیتهای فعلیت نیافته است، از جمله خود وزارت دادگستری. خوشبختانه در قانون ظرفیتهای خوبی برای وزارت دادگستری گذاشته شده است؛ از این ظرفیتهای باید استفاده شود.

آنچه مهم است این است که ما بایست از همه ی ظرفیت عظیم این قوه - که خوشبختانه همانطور که اشاره کردند، مجموعه ی دستگاه قضائی ما از لحاظ قوانین و از لحاظ ساخت کلی، مجموعه ی صحیح و منطقی و پیشرفته ای است؛ مجموعه ای امروزی و قوی و منطقی است - استفاده کنیم؛ مثل ریه ی سالمی که انسان آن را از هوای پاک پر میکند و سلامتی بدنش را تأمین میکند، ما باید از همه ی این ظرفیت استفاده کنیم. این هم یکی از اولویتهاست.

آن چیزی که من بالخصوص بر روی آن امروز مناسب میدانم در کنار مطالبی که گفتم، تکیه کنم، مسئله ی تعقیب مفاسد اقتصادی است. مفاسد اقتصادی را صرفاً به عنوان یک کار خلاف نباید در کشور در نظر گرفت. این کار اگر چنانچه دنبال نشود، تعقیب نشود، ریشه یابی نشود، قوای مختلف کشور دست به دست هم ندهند برای خشک کردن ریشه ی این کار، ضربه و خطرش برای کشور بسیار کلان و عظیم خواهد بود. مفاسد اقتصادی، مفاسد فرهنگی را هم با خود می آورد، مفاسد اخلاقی را هم می آورد. وجود و رواج مفاسد اقتصادی یکی از بزرگترین خطرهایی است که عناصر خوب دستگاهها را متزلزل میکند، زیر پای آنها را سست میکند. بسیاری از این موارد و قضایای مفاسد اقتصادی که به طور مشخص گزارش شده و برای ما گفته شده است، به این ترتیب بوده است که آن مفاسد اقتصادی برای پیشبرد کار خود لازم دانسته در داخل فلان دستگاه نفوذ کند و تعدادی از عناصری را که در آنجا کار میکنند، با خودش همراه کند. خوب، آن عناصری که آنجا کار میکنند، مردمان مؤمنی هستند؛ اما شیطان هوس، زیاده طلبی و پول را به جان اینها می اندازد، همه هم طاقت نمی آورند، مجذوب میشوند، می لغزند؛ این یکی از بزرگترین خطرات مفاسد اقتصادی است.

مفاسد اقتصادی در جامعه سرمایه گذاری های درست و سالم را معوق میکند. بنده در آن نامه ای که در سال 1380 - همین اردیبهشت که گذشت، هفت سال از آن نامه میگذرد - خطاب به رؤسای محترم سه قوه نوشتم، این موارد را شرح دادم؛ مفاسد اقتصادی مانع فعالیت اقتصادی سالم است، نومید کننده ی عناصر مؤمنی است که میخواهند فعالیت اقتصادی خوب داشته باشند، یک بلاست، یک بیماری عظیم است؛ مثل وبائی که در جامعه می آید، مثل بیماری های واگیری است که تا می آید، همه ی دستگاهها - قوه ی مجریه، قوه ی مقننه، قوه ی قضائیه - به حرکت می افتند که جلوی آنها را بگیرند.

البته نقش قوه ی قضائیه در این مورد نقش بارزی است؛ ما سفارشهای متناسب با قوه ی مجریه را مکرر در مکرر به آنها گفتیم، تذکر دادیم، از آنها مطالبه کردیم؛ او به جای خود محفوظ، اما شما برادران و خواهرانی که اینجا تشریف دارید و مربوط به قوه ی قضائیه هستید، بدانید سهم قوه ی قضائیه در مقابله ی با مفاسد اقتصادی سهم بسیار سنگین و مهمی است.

پیشگیری از وقوع مفاسد هم به عهده ی قوه قضائیه است. به قانون اساسی مراجعه کنید، ملاحظه کنید، یکی از وظائف قوه ی قضائیه در قانون اساسی همین پیشگیری است. خوب، پیشگیری ابزارهای لازم خودش را دارد، دستگاههای متناسب خودش را دارد. پیشگیری با استفاده ی از ضابطین قضائی هم احیاناً خواهد بود؛ از جمله دستگاههای امنیتی، از جمله دستگاههای اطلاعاتی. از همه ی اینها باید در پیشگیری استفاده شود. در داخل کشور اسلامی یک سوءاستفاده چی، یک مفسد، یک طماع، یک آدم زرنگ و ناقل بیاید از منابع عمومی کشور که متعلق به

همه ی قشرهاست - با وجود این همه آدم فقیر وضعیفی که در کشور هست - سوءاستفاده کند و بی حساب و کتاب ببرد. باید با این مقابله شود. معلوم است که این حرکت در قوه ی قضائیه و قوه ی مجریه و قوه ی مقننه - هر کدام در حد خودشان - عکس العمل ایجاد میکند ؛ آرام نمی نشینند، ساکت نمی نشینند. بعضی ها موضوع را خلط میکنند، خراب میکنند ؛ مثل همین قضایائی که توی افواه این اواخر به وجود آمد ؛ اینها خراب کردن اصل قضیه است ؛ اینها منحرف کردن اصل مطلوب است. یک جور این است، یک جور هم فشار آوردن و رابطه برقرار کردن و تلفن کردن و واسطه شدن و اعمال قدرت کردن و توی رودربایستی افراد را گیر انداختن و اینهاست. باید با همه ی اینها مقابله شود. این یکی از کارهای بزرگ است.

این نامه ی ما، مطالبه ی ما، مال سال 1380 است ؛ تاریخش آن وقت است، اما همیشه تاریخ روز دارد. امروز هم اگر واقعیت جامعه را ببخواهید، همان مطالبه، همان حرفها، امروز از طرف ما نسبت به مسئولین قوای سه گانه وجود دارد، که باید انجام دهند. این را دست کم نباید گرفت. و بدتر از هر چیز این است که در داخل دستگاههای مسئول، خدای نخواستہ این عوامل مفسد بتوانند نفوذ کنند و آدمهائی را به رنگ خودشان در بیاورند یا همکار با خودشان کنند، که این از آن چیزهای بسیار مهم و فاجعه آمیز است که باید با قاطعیت و قدرت با آن - از هر نوعش - رو به رو شد و با آن برخورد کرد.

به هر حال اگر چنانچه ان شاءالله این کارهای بزرگ انجام بگیرد، که باید بگیرد - کما اینکه خوشبختانه در این چند سال، خوب کارهائی هم شده است، پیشرفت هم کرده ایم ؛ منتها به آنچه که انجام گرفته است، قانع نیستیم. وقتی فاصله ی خودمان را با وضعی که مطلوب است، انسان ملاحظه میکند، می بینید که هنوز باید خیلی حرکت کنیم ؛ خیلی باید بدویم - آن وقت آن مقصودی که عرض کردیم، حاصل خواهد شد ؛ یعنی دستگاه قضائی کشور به مأمّن و پناهگاه طبقات مظلوم که از همه ی قشرها ممکن است باشند، تبدیل خواهد شد، که تا کسی به کسی ظلم کرد یا خواست ظلم بکند، آن کسی که مورد تعدی قرار گرفته است، به خود دلخوشی میدهد که من میروم سراغ قوه ی قضائیه و رفع ظلم میکنم. این حالت باید به وجود بیاید. شما نگاه کنید ببینید این حالت امروز در جامعه هست یا نیست. اگر نیست، بدانید که باید بروید سراغش و این را تأمین کنید.

خدای متعال باید برای پیشرفت این کارها کمک کند. ما موظفیم به اینکه همه ی تلاش خودمان را، همه ی مجاهدت خودمان را بکنیم، از خدای متعال هم برکت بخواهیم که خدای متعال به این حرکت ما ان شاءالله برکت بدهد و مطمئن باشید که همین هم خواهد بود. اگر ما کار را با اخلاص، با صفا، با انگیزه ی کامل شروع کنیم، خدای متعال تسهیل خواهد کرد و میتوانیم کار را ان شاءالله پیش ببریم ؛ همچنانی که تا حالا پیشرفتهای زیادی داشته ایم، ان شاءالله این پیشرفتهای در آینده بیشتر هم خواهد بود. امیدواریم خداوند متعال به همه ی شما و خدمات شما، زحمات شما، تلاشهای دلسوزانه ی شما و خدمات مشکور شما کمک کند و ان شاءالله مورد قبول حضرت بقیةالله (ارواحنا فداه) انجام بگیرد و مشمول دعای آن بزرگوار باشید و روح مطهر امام بزرگوارمان و ارواح طیبه ی شهداء - بخصوص شهدای هفتم تیر - ان شاءالله از همه ما راضی و خشنود باشند.

والسلام علیکم ورحمةالله و برکاته